

Edytorial: Edukacja w służbie dla przedsiębiorczości

Edukacja odgrywa zasadniczą rolę w kształtowaniu postaw, umiejętności i kultury przedsiębiorczości, stąd działania Unii Europejskiej w ostatnich latach zmierzają do promowania przedsiębiorczości nie tylko jako odrębnego przedmiotu wykładanego na wszystkich szczeblach kształcenia, począwszy od poziomu elementarnego aż do akademickiego, ale także do promowania postaw przedsiębiorczych na wszystkich przedmiotach (Ziolo, 2012). Pod tym względem Europa pozostaje w tyle za Stanami Zjednoczonymi, gdzie elementy kształcenia w zakresie przedsiębiorczości wprowadzone zostały do programów kształcenia na poziomie szkolnictwa średniego, a większość uczelni wyższych oferuje obowiązkowe lub fakultatywne kursy z zakresu przedsiębiorczości (Wach, 2014b). Ze względu na swoje znaczenie dla całego społeczeństwa europejskiego, państwa czy gospodarki danego kraju, kształcenie w zakresie przedsiębiorczości powinno być uwzględniane w programach nauczania nie tylko na kierunkach ekonomicznych, ale również nieekonomicznych (Wach, 2007). Warto wprowadzić dość szerokie pojęcie edukacji na rzecz przedsiębiorczości (edukacji dla przedsiębiorczości), która obejmuje zarówno edukację formalną, jak i edukację nieformalną, w tym kształcenie ustawiczne przez całe życie zgodnie z koncepcją *lifelong learning* (Najda-Janoszka i Wach, 2008). Edukacja dla przedsiębiorczości winna być bardzo szeroko rozumiana, nie tylko jako edukacja ekonomiczna czy edukacja biznesowa, jak to niekiedy bywa, ale przede wszystkim jako kształtowanie postaw przedsiębiorczych wśród młodzieży oraz studentów (Wach, 2015). Edukacja dla przedsiębiorczości jest zatem niczym innym jak przedsiębiorczą edukacją (*entrepreneurial pedagogy*) (Wach, 2014a). Zatem edukacja przedsiębiorcza to przede wszystkim używanie interaktywnych form kształcenia, zwłaszcza aktywnych form nauczania problemowego, z uwzględnieniem takich metod aktywizujących jak studium przypadku, metoda zdarzeń, gry dydaktyczne, inscenizacja. Stosowanie takich metod pozwala ukształtować proaktywną postawę młodego człowieka, aktywnie poszukującego rozwiązań i w sposób przedsiębiorczy odpowiadającego na uwarunkowania otoczenia – zatem pierwszy komponent edukacji dla przedsiębiorczości winna stanowić edukacja

w zakresie kreatywności i proaktywności. W polskim szkolnictwie tak niższego szczebla, jak i uniwersyteckim nadal dominuje klasyczny model nauczania, co oznacza, że współczesny model kształcenia przedsiębiorczego wciąż wymaga implementacji na szeroką skalę (Wach, 2013), stąd obecna edycja czasopisma poświęcona jest edukacji przedsiębiorczości. Drugim dopiero aspektem edukacji dla przedsiębiorczości jest edukacja biznesowa (Moreno i Wach, 2014), która pozwala na realizację swoich pomysłów w przestrzeni biznesowej, czyli na tworzenie wartości przede wszystkim dla samego siebie – dla jednostki, ale także dla gospodarki i społeczeństwa. Trzecim komponentem edukacji dla przedsiębiorczości winna być szeroko pojmowana edukacja ekonomiczna i finansowa przybliżająca zasady funkcjonowania całej gospodarki i systemu finansowego.

Wit Pasierbek
Krzysztof Wach

BIBLIOGRAFIA

- Moreno, J.J. i Wach, K. (2014). The Entrepreneurial Profile of Students Participating in the Academic Entrepreneurship Course: Pilot Study Results. *Horyzonty Wychowania*, 26, Vol. 13, 11-32.
- Najda-Janoszka, M. i Wach, K. (2008). Lifelong Learning in the Fields of Tourism in the European Union taking Poland into Special Consideration. W: M. Bednarczyk (red.), *Entrepreneurship in Tourism and Sport Business*. Kraków: Fundacja dla Uniwersytetu Jagiellońskiego, 45-58.
- Wach, K. (2007). Kształtowanie postaw przedsiębiorczych w programach nauczania. Stan obecny i proponowane kierunki zmian. W: P. Wachowiak, M. Dąbrowski i B. Majewski (red.), *Kształtowanie postaw przedsiębiorczych a edukacja ekonomiczna*. Warszawa: Fundacja Promocji i Akredytacji Kierunków Ekonomicznych, 120-127.
- Wach, K. (2013). Edukacja na rzecz przedsiębiorczości wobec współczesnych wyzwań cywilizacyjno-gospodarczych. *Przedsiębiorczość – Edukacja*, Vol. 9, 246-257.
- Wach, K. (2014a). Edukacja dla przedsiębiorczości: pomiędzy przedsiębiorcą pedagogiką a edukacją ekonomiczną i biznesową. *Horyzonty Wychowania*, 28, Vol. 13.
- Wach, K. (2014b). Europeanisation of Entrepreneurship Education in Europe – Looking Back and Looking Forward. *Horyzonty Wychowania*, 26, Vol. 13.
- Wach, K. (2015). Środowisko biznesu rodzinnego jako stymulanta intencji przedsiębiorczych młodzieży akademickiej. *Przedsiębiorczość i Zarządzanie*, Vol. XVI.
- Zioło, Z. (2012). Miejsce przedsiębiorczości w edukacji. *Przedsiębiorczość – Edukacja*, Vol. 8, 10-23.

Editorial: Education for Entrepreneurship

Education plays a key role in shaping the entrepreneurial attitudes, entrepreneurial skills and entrepreneurial culture, hence the activities of the European Union in recent years have aimed at promoting entrepreneurship not only as a separate subject lectured at all levels of education, from elementary to higher ones, but also to promote entrepreneurial attitudes through all subjects (Zioło, 2012). In this respect, Europe lags behind the United States, where the elements of entrepreneurship education have been introduced into education programs in secondary education, most universities offer compulsory or elective courses in entrepreneurship (Wach, 2014b). Due to its importance for the whole European society, the European economies, entrepreneurship education should be included in the curricula not only in the fields of economics, but also for non-economic fields of studies (Wach, 2007). It should make quite a broad concept of entrepreneurship education (education in favour of entrepreneurship), which includes both formal education and informal education, including lifelong learning (Najda-Janoszka & Wach, 2008). Entrepreneurship education should be very broad, not only as the economic education or business education, as is sometimes takes place, but primarily as the development of entrepreneurial attitudes among young people and students (Wach, 2015). Entrepreneurship education is therefore nothing short of entrepreneurial pedagogy (Wach, 2014). Therefore, entrepreneurial education is primarily the use of interactive forms of education, especially active forms of problem-based learning, including activating methods such as the case study, the incident method, or the educational games. The use of such methods can shape proactiveness among the youth, actively seeking solutions and as enterprising corresponding to the conditions of the environment – thus the first component of entrepreneurship education should provide education in the field of creativity and proactivity. The Polish education as lower-level and university still dominates the classical model of education, which means that the contemporary model of entrepreneurial education still requires implementation on a large scale (Wach, 2013), hence the current edition of this journal volume is devoted to the role of entrepreneurial education. Second only

aspect of entrepreneurship education is the business education (Moreno & Wach, 2014), which allows the realization of their ideas in the business practice, which is the creation of value primarily for individuals, but also to the economy and society. The third component of entrepreneurship education should be widely understood economic education and financial literacy, which are the rules of functioning of the entire economy and the financial system.

Wit Pasierbek
Krzysztof Wach

REFERENCES

- Moreno, J.J. i Wach, K. (2014). The Entrepreneurial Profile of Students Participating in the Academic Entrepreneurship Course: Pilot Study Results. *Horyzonty Wychowania*, 26, Vol. 13, 11-32.
- Najda-Janoszka, M. i Wach, K. (2008). Lifelong Learning in the Fields of Tourism in the European Union taking Poland into Special Consideration. In M. Bednarczyk (ed.), *Entrepreneurship in Tourism and Sport Business*. Kraków: Fundacja dla Uniwersytetu Jagiellońskiego, 45-58.
- Wach, K. (2007). Kształtowanie postaw przedsiębiorczych w programach nauczania. Stan obecny i proponowane kierunki zmian. In P. Wachowiak, M. Dąbrowski i B. Majewski (eds.), *Kształtowanie postaw przedsiębiorczych a edukacja ekonomiczna*. Warszawa: Fundacja Promocji i Akredytacji Kierunków Ekonomicznych, 120-127.
- Wach, K. (2013). Edukacja na rzecz przedsiębiorczości wobec współczesnych wyzwań cywilizacyjno-gospodarczych. *Przedsiębiorczość – Edukacja*, Vol. 9, 246-257.
- Wach, K. (2014a). Edukacja dla przedsiębiorczości: pomiędzy przedsiębiorczą pedagogiką a edukacją ekonomiczną i biznesową. *Horyzonty Wychowania*, 28, Vol. 13.
- Wach, K. (2014b). Europeanisation of Entrepreneurship Education in Europe – Looking Back and Looking Forward. *Horyzonty Wychowania*, 26, Vol. 13.
- Wach, K. (2015). Środowisko biznesu rodzinnego jako stymulanta intencji przedsiębiorczych młodzieży akademickiej. *Przedsiębiorczość i Zarządzanie*, Vol. XVI.
- Zioło, Z. (2012). Miejsce przedsiębiorczości w edukacji. *Przedsiębiorczość – Edukacja*, Vol. 8, 10-23.